

a že toto stretnutie v Belvederi sa stane historickým aktom, ktorý otvorí obom susediacim národom – ak Boh dá – novú, svetlú a rozsiahlu perspektívu lepšej budúcnosti.

Dovoľte, aby s Vaším zvolením na výklad pána grófa Telekiho odpovedal pán vyslanec Krno a stručne Vám predniesol československé stanovisko.²

AMZV ČR, PrS, kart., 59, fasc. 3, bez č. Kópia, strojopis.

¹ Sú pripravené spolupracovať so všetkými ďalšími národmi dobrej vôle.

² Pozri dok. č. 137 b.

137 b

2. november, Viedeň.

Záznam o vystúpení vyslanca I. Krna na arbitrážnom rokovaní, v ktorom hovoril o priebehu a zásadách č.-s. politiky pri rokovaní s Maďarskom a odpovedal na argumenty maďarskej delegácie.

Das Münchener Abkommen, vom 29. September 1938¹, das eine neue Periode in Zentraleuropa und insbesondere in der Geschichte meines Staates einleitet, hat für die Erledigung der Frage der ungarischen /und polnischen/ Minderheit in der Tschechoslowakei durch direkte Verhandlungen eine Frist von drei Monaten vorgesehen. Die tschechoslowakische Regierung war redlich bestrebt auch diesen Punkt des Münchener Abkommens loyal durchzuführen.

Schon am 9. Oktober, also 10 Tage nach der Münchener Zusammenkunft, nahm sie an den Verhandlungen in Komárno Teil und bemühte sich zu einem Vergleich zu kommen. Sie war und bleibt bereit, als Grundlage der neuen Grenzziehung das Nationalitätenprinzip anzunehmen.

Die ungarische Delegation unterbreitete aber in Komárno einen Vorschlag², der nach tschechoslowakischer Ansicht keine Basis für nationale Gerechtigkeit haben konnte. Dieser Vorschlag hätte zur Folge, dass die jetzige ungarische Minderheit in der Tschechoslowakei /ungefähr 700.000/ durch eine neue, annähernd ebenso zahlreiche slavische /slovakische und ruthenische/ Minderheit in Ungarn ersetzt worden wäre.

Die Verhandlungen in Komárno sind dann durch die ungarische Delegation als beendet erklärt worden.

Einige Tage später hatten Herr Ministerpräsident Tiso und die Herren Minister Ďurčanský und Bačinský die Ehre vom Herrn Reichsaussenminister von Ribbentrop empfangen zu werden.³ Am 22. Oktober übermittelte dann meine Regierung in Budapest einen neuen Vorschlag⁴ mit dem Antrag, die direkten Verhandlungen auf dieser allgemeinen Basis sofort wieder aufzunehmen. Die ungarische Regierung glaubte nicht diesen Antrag annehmen zu können.

Die tschechoslowakische Regierung ist glücklich, dass es jetzt zu einer Einigung gekommen ist, die Frage der ungarischen Minderheit durch einen Schiedsspruch von Deutschland und Italien regeln zu lassen. Sie hat das vollste Vertrauen in diese zwei Grossmächte, die ein freundliches Interesse an Mitteleuropa haben.

Ich spreche im Namen meiner Regierung den innigsten Dank aus den beiden Aussenministern, dem Freiherrn von Ribbentrop und dem Grafen Ciano, die diese schwere und ve-

verantwortungsvolle Aufgabe auf sich genommen haben. Ich hatte persönlich die Gelegenheit und die Ehre, die beiden Leiter der Aussenpolitik der zwei Grossmächte kennen zu lernen. Ich konnte mich von ihren hohen staatsmännischen Fähigkeiten, von ihrem seltenen Verständnis für die Bedürfnisse unserer Zeit überzeugen. Ich weiss also, dass sie auch jetzt einen Schiedsspruch fällen werden, der zur Konsolidierung dieses Gebietes beitragen und freundschaftliche und gutnachbarliche Beziehungen zwischen Ungarn und der Tschechoslowakei möglich machen wird.

Ich erlaubte mir zu wiederholen, dass meine Regierung vom aufrichtigen Wunsch beseelt ist, zu einer national gerechten Regelung zu kommen. Eine national gerechte Regelung setzt eben voraus, dass die Minderheiten – wenn schon welche infolge der komplizierten Siedungsverhältnisse übrig bleiben müssen – in den beiden Staaten von ungefähr derselben Stärke seien.

Dieses Ziel hatte auch der tschechoslowakische Vorschlag vom 22. Oktober im Auge. Er hielt sich allerdings noch lokale Änderungen im Sinne des Volkstums vor, denn ohne solche Änderungen hätte er zur Folge gehabt, dass in der Tschechoslowakei nur ungefähr 111.000 Ungarn zurückgeblieben wären, während Ungarn eine neue slavische Minderheit von über 200.000 erhalten hätte zu den 100.000 – 300.000, welche es schon besitzt.

Die ungarischen Forderungen würden dazu weitere über 250.000 bringen.

Mnichovská dohoda z 29. septembra 1938¹, ktorá otvorila nové obdobie v strednej Európe a osobitne v dejinách môjho štátu, stanovila trojmesačnú lehotu pre vyriešenie otázky maďarskej /a poľskej/ menšiny priamymi rokovania-
mi. Československá vláda sa aj v tomto bode úprimne snažila lojálne uplatniť Mnichovskú dohodu.

Už 9. októbra, teda 10 dní po mnichovskom stretnutí, začala rokovať v Komárne a snažila sa dospieť k dohode. Bola i naďalej je pripravená prijať národnostný princíp ako kritérium pri stanovení nových hraníc.

Maďarská delegácia však predložila v Komárne návrh², ktorý podľa československého názoru nemôže poslúžiť za základ pre dosiahnutie národnej spravodlivosti. Tento návrh by viedol k tomu, že namiesto súčasnej maďarskej menšiny v Československu /približne 700 000/ by vznikla nová, približne rovnako početná slovenská /slovenská a rusínska/ menšina v Maďarsku.

Maďarská delegácia potom vyhlásila rokovania v Komárne za ukončené.

Niekoľko dní na to pán ministerský predseda Tiso a páni Ďurčanský a Bačinský mali tú česť byť prijatí pánom rišským ministrom zahraničia von Ribbentropom.³ Potom moja vláda 22. októbra odovzdala v Budapešti nový návrh⁴ a požiadala, aby sa na tejto všeobecnej báze hneď obnovili rokovania. Z hľadiska maďarskej vlády táto požiadavka nebola prijateľná.

Československá vláda s potešením prijala riešenie, aby o otázke maďarskej menšiny rozhodlo arbitrážne konanie Nemecka a Talianska. Má plnú dôveru v tieto dve veľmoci, ktoré viaže k strednej Európe priateľský záujem.

V mene svojej vlády vyslovujem čo najúprimnejšiu vďaka obidvom ministrom zahraničných vecí, slobodnému pánovi von Ribbentropovi a grófovi Cianovi, ktorí zobrali na seba túto ťažkú a zodpovednú úlohu. Osobne som mal príležitosť a česť zoznámiť sa s oboma vedúcimi osobnosťami zahraničnej politiky týchto dvoch veľmocí. Mohol som sa presvedčiť o ich vysokých štátnických schopnostiach, o ich výnimočnom chápaní potrieb našej doby. Som presvedčený, že aj arbitrážne rozhodnutie, ktoré teraz vyhlásia, prispeje ku konsolidácii tejto oblasti a dopomôže k vytvoreniu priateľských a dobrých susedských vzťahov medzi Maďarskom a Československom.

Dovoľujem si opäť pripomenúť, že moja vláda je vedená úprimným želaním dospieť k spravodlivému národnému riešeniu. Práve takéto spravodlivé národné riešenie vyžaduje, aby menšiny – ak už v dôsledku komplikovaných osídľovacích pomerov musia nejaké ostať – boli v obidvoch štátoch približne v rovnakom počte.

Tento cieľ sledoval aj československý návrh z 22. októbra, ktorý na základe etnického princípu predpokladal lokálne zmeny. Bez týchto zmien by sa stalo, že v Československu by ostalo len okolo 111. 000 Maďarov, kým v Maďarsku by k počtu 100. 000 – 300. 000-vej menšiny, ktorá už tam žije, pribudlo viac ako 200. 000 osôb novej slovenskej menšiny.

Teda maďarské požiadavky by k existujúcim menšinám pridali ďalšie menšiny v počte viac ako 250. 000 osôb.

AMZV ČR, PrS, kart. 59, fasc. 3, bez. č. Originál, strojepis.

¹ Pozri dok. č. 21.

² Pozri dok. č. 52 a.

³ Pozri dok. č. 100, 100 a.

⁴ Pozri dok. č. 106.

138

2. november, Viedeň.

Protokol o arbitrážnom verdikte, v ktorom nemecký a taliansky minister zahraničných vecí prostredníctvom odovzadanej mapy zainteresovaným ministrom určili rozsah územia, ktoré malo Č-SR odstúpiť Maďarsku.

Protokoll

Auf Grund des von der Königlich Ungarischen und der Tschechoslowakischen Regierung an die Deutsche und Königlich Italienische Regierung gerichteten Ersuchens, die zwischen ihnen schwebende Frage der an Ungarn abzutretenden Gebiete durch einen Schiedsspruch zu regeln, sowie auf Grund der daraufhin zwischen den beteiligten Regierungen gewechselten Noten vom 30. Oktober 1938¹ sind

der Deutsche Reichsminister des Auswärtigen
Herr Joachim von *Ribbentrop*
und

der Minister des Auswärtigen Seiner Majestät
des Königs von Italien, Keisers von Aethiopien,
Graf Galeazzo *Ciano*

heute in Wien im Schloss Belvedere zusammengekommen, um im Namen ihrer Regierungen den erbetenen Schiedsspruch zu fällen.

Sie haben zu diesem Zweck den Königlich Ungarischen Minister für die Auswärtigen Angelegenheiten Herrn Koloman von *Kánya* und den Tschechoslovakischen Minister für die Auswärtigen Angelegenheiten Herrn Dr. Franz *Chvalkovský* nach Wien eingeladen, um ihnen Gelegenheit zu geben, zunächst nochmals den Standpunkt ihrer Regierungen darzulegen.

Dies ist in einer Aussprache zwischen den vier Ministern geschehen. Der Deutsche Reichsminister des Auswärtigen und der Königlich Italienische Minister des Auswärtigen haben alsdann, nachdem sie sich eingehend darüber beraten hatten, den diesem Protokoll beigefügten Schiedsspruch beschlossen.²

Dieser Schiedsspruch nebst der in seiner Ziffer 1erwähnten Karte³ ist dem Königlich